

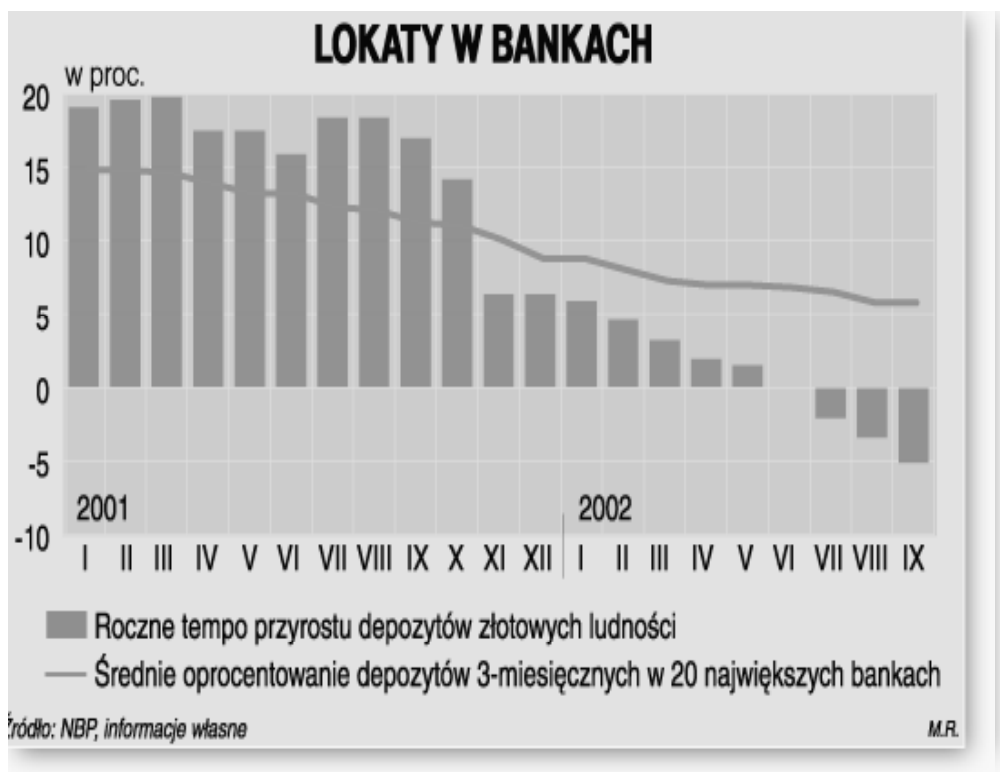
DEPOZYTY I INNE FORMY LOKOWANIA OSZCZĘDNOŚCI

Sposoby oszczędzania w Polsce można podzielić na bankowe i inwestycyjne. Pierwszy z nich polega na lokowaniu oszczędności przy wykorzystaniu przeróżnych ofert bankowych. Drugi dotyczy inwestowania w różne instrumenty finansowe (akcje, obligacje, bony) indywidualnie lub poprzez fundusze inwestycyjne.

1. Oszczędzanie w bankach komercyjnych

a) Utrzymywanie się depozytów

Ponad 72 proc. naszych oszczędności trzymamy na lokatach bankowych. Dla porównania w 1996 roku udział ten wynosił ponad 82 proc. i przez kolejne lata systematycznie się zmniejszał. Coraz wolniej przyrastają depozyty bankowe, w pierwszej połowie tego roku zwiększyły się one tylko o 2,5 proc.

Na pewno do wolniejszego wzrostu oszczędności ogółem przyczynił się fakt spowolnienia gospodarczego. Polacy mają mniej pieniędzy na bieżące potrzeby, zaczynają więc przejadać oszczędności. To jednak nie tłumaczy spadku depozytów w bankach i jednoczesnej hossy w funduszach inwestycyjnych. Same banki tracą na tym, że stopy procentowe są coraz niższe.

Średnie oprocentowanie depozytów 3-miesięcznych jeszcze w styczniu 2001 roku wynosiło 14,8 proc., we wrześniu 2002 roku było to już tylko 5,8 proc., od których trzeba było jeszcze zapłacić podatek. Ludzie w końcu dostrzegli, że trzymanie pieniędzy w bankach jest wprawdzie bezpieczne (daje gwarantowany poziom odsetek), ale nie przynosi tak dużych zysków, jakie można osiągnąć inwestując w instrumenty bardziej ryzykowne. Chcą zarobić więcej i decydują się na dywersyfikację ryzyka: część pieniędzy zostawiają w bankach, część inwestują w obligacje, część przenoszą do funduszy inwestycyjnych.

Na dzień 31.08.2002 wartość oszczędności ogółem wynosiła ponad 287 mld zł. Jest to suma depozytów bankowych, polis ubezpieczeniowych na życie, znajdujących się w posiadaniu osób fizycznych akcji i obligacji oraz tej części aktywów funduszy inwestycyjnych, którą można przypisać inwestorom indywidualnym. Okazuje się również, iż większą popularnością cieszą się depozyty złotówkowe, niż walutowe. Do 30.06.2002 te pierwsze stanowiły 83,1% depozytów w całym systemie bankowym. Niespodzianką nie jest zapewne również fakt, iż aż 69% depozytów jest własnością osób prywatnych, a jedynie 31% osób prawnych.

b) Perspektywy dalszego rozwoju w Polsce

* Najnowsze badania przeprowadzone przez firmę Pentor wskazują, że w roku 2005 liczba kont osobistych ma wzrosnąć do 19 mln (z 15 mln w 2002). Wówczas na 100 klientów bankowych powinno przypadać 112 kont osobistych, podczas gdy w roku 2000 przypadało ich 72.

* W roku 2005 lokaty złotowe będzie posiadało 6,1 mln ludności.

* W dalszym ciągu będziemy obserwować proces substytucji depozytów podmiotów gospodarczych przez depozyty osób prywatnych.

* W Polsce większym powodzeniem wciąż będą cieszyć się depozyty złotówkowe, w 2005 ich udział wzrośnie do 88,3%.

Tu wypada również wspomnieć o usługach elektronicznych, będących nie tylko dodatkiem do puli asortymentu banków takich jak Lukas Bank czy Bank Zachodni, ale czasami będących podstawą działalności jednostki np. Inteligo, Lgnet, mBank. Jednak nawet w najbardziej rozwiniętych technologicznie bankach ilość elektronicznych transakcji stanowi ok. 15% wszystkich. W Polsce coraz częściej słyszymy o bankach elektronicznych oferujących atrakcyjniejsze oprocentowanie usług bankowych niż tradycyjne banki. Jeszcze parę lat temu wiele osób nie miało zaufania do takiego sposobu inwestycji. Dziś, pomimo tego, iż np. BRE BANK zaczął rozbudowywać bankowość detaliczną dopiero dwa lata temu, uruchamiając internetową ofertę mBanku ma obecnie ok. 280 tys. klientów, których depozyty przekraczają 1,6 mld zł. O ile w większości banków detalicznych depozyty ludności wzrosły w tym roku najwyżej o kilka proc. albo nawet spadły, ich dynamika w mBanku wynosi kilkadziesiąt procent. Na mBank przypada 45,3 proc. przyrostu depozytów gospodarstw domowych w całym sektorze bankowym, liczonego od początku 2002 roku do końca sierpnia. Obecnie rozwija też Multibank, który ma sieć tradycyjnych placówek, ale sukces mBanku spowodował, że BRE chce przyciągnąć klientów, oferując im wiele nowych produktów i usług.

Poniższe dwie tabele ukazują oprocentowanie lokat złotych i dewizowych w październiku 2002 roku:

Tabela oprocentowania lokat złotych								
Nazwa banku	ROR	1 mies.	3 mies.	6 mies.	12 mies.	24 mies.	36 mies.	min. kwota lokaty
AIG Bank	-	-	(od 6.5 do 8)	(od 7.3 do 8.2)	(od 7.15 do 7.95)	(od 7.15 do 7.14)	(od 7.1 do 7.4)	10 000
Amerbank	od 1 do 2.75	(od 4.7)	(od 5.75)	od 6.3 (od 5.35)	od 6.3 (od 5.55)	-	-	10 000
Bank Handlowy	od 1.1 do 1.5	od 4.7 do 6 (od 4.15 do 5.725)	od 4.9 do 6.1 (od 3.9 do 5.05)	od 5.05 do 6.2 (od 4 do 5.05)	od 5.15 do 6.4 (od 3.5 do 4.45)	od 5.4 do 6.5 (od 3.45 do 4.2)	(od 3.2 do 4)	500
Bank Pocztowy	1.5	5.3	5.8 (5.5)	6.85 (5.1)	6.35	6.45	-	100
Bank Przemysłowy	od 3 do 3.6	(5.9)	(5.7)	od 5.3 do 5.5 (5.4)	od 5.5 do 5.7 (5)	od 5.7 do 5.9	-	500
BGŻ	od 1 do 6	(od 4.2 do 4.7)	od 4.4 do 5 (od 4.1 do 4.6)	od 4.6 do 5.1	od 5 do 5.3	od 5.3 do 5.5	-	50
BISE	3	od 5 do 5.2 (od 4.9 do 5.1)	od 5.2 do 5.4 (od 4.7 do 4.9)	od 5.25 do 5.45 (od 4.5 do 4.7)	od 5.35 do 5.55 (od 4.3 do 4.5)	od 5.4 do 5.6	-	500
BOŚ	3.5	6.1 (5.8)	6.25 (5.4)	6.5 (5.2)	6.8	6.9	6.9	200
BPHPBK	od 1 do 2.9	(od 4.1 do 4.5)	(od 4.4 do 4.7)	od 4.7 do 4.8	od 4.9 do 5	od 6 do 6.1	od 7 do 7.1	
Bud Bank	4.5	6.2 (6.05)	6.4 (od 6.15 do 6.35)	6.6 (5.8)	7	7.4	7.7	100
BZ WBK	od 0.5 do 3	(3.7)	4.25 (3.5)	4.25 (3.45)	5 (4.2)	5.5 (3.8)	-	1000
Deutsche Bank 24	od 1 do 2	od 5.15 (od 5.2)	od 5.35 (od 5.2)	od 5.4	od 5.5	-	-	2000
Fortis Bank	4.5	od 6.2 do 6.4 (od 5.7 do 6.1)	od 6.35 do 6.45 (od 5.7 do 6.1)	od 6.4 do 6.45 (od 5.65 do 5.85)	6.45 (od 5.4 do 5.6)	-	-	5000
ING BSK	1.5	(od 5 do 6)	od 5 do 5.75 (od 5 do 5.75)	od 5.1 do 5.9 (od 4.5 do 5.75)	od 5.25 do 6.5 (5.5)	6.5	-	500
Invest Bank	od 2 do 3.5	(od 5.5 do 6)	od 5 do 5.5 (od 4.5 do 5)	od 5.5 do 6 (od 4.2 do 4.7)	od 5.7 do 6.2	od 5.7 do 6.2	od 5.7 do 6.2	200

Kredyt Bank	od 3.5 do 4.5	5.6 (5.4)	5.7 (5.4)	6 (5.3)	6.5 (5.1)	6.7	7.1	200
LG Petro Bank	od 3 do 4	od 3.9 do 4.2 (od 6 do 6.3)	od 4.1 do 4.3 (od 5.7 do 6)	od 4.4 do 4.7 (5.8)	od 5.1 do 5.5	od 5.1 do 5.7	5.9	100
Lukas Bank	od 3.5 do 6	od 5.7 do 6 (od 5.5 do 5.8)	od 6.6 do 6.9 (od 6.5 do 6.8)	od 6.7 do 7	od 7.1 do 7.4	od 7.2 do 7.5	od 7.3 do 7.6	200
Millenium	od 0.1 do 1.3	(od 4.55 do 4.9)	(od 4.8 do 5.5)	(od 4.6 do 6)	(od 4.7 do 5)	-	-	500
MultiBank	od 4 do 4.55	(od 6.15 do 6.4)	(od 6.35 do 6.6)	(od 6.05 do 6.3)	od 6.4 do 6.65	-	-	1000
Nordea Bank	od 3.2 do 4	5.85 (od 5.4 do 5.8)	5.95 (od 5.3 do 5.7)	6.1	6.2	6.4	-	500
Pekao SA	1.5	(3.5)	4.1 (3.3)	4.2 (3)	4.6	4.7	4.8	500
PKO BP	od 1.1 do 5	(od 3.75 do 4.8)	(od 3.65 do 4.6)	od 3.8 do 4.8 (od 3.55 do 4.5)	od 4.3 do 5.3	od 5.3 do 6.3	od 5.5 do 6.5	500
Raiffeisen Bank Polska	od 1 do 2	(od 5.7 do 5.9)	od 5.8 do 6.1 (od 5.6 do 5.8)	od 5.7 do 6 (od 5.3 do 5.5)	od 5.3 do 5.6	-	-	10 000
Nazwa banku	ROR	1 mies.	3 mies.	6 mies.	12 mies.	24 mies.	36 mies.	min. kwota lokaty

Tabela oprocentowania lokat dewizowych - Euro

Nazwa banku	a'vista	3 mies.	6 mies.	12 mies.	24 mies.	36 mies.	min. lokata
Amerbank	1.25	1.95	2.55	2.8	-	-	10 000
Bank Handlowy	0.4	od 1.25 do 1.8	od 1.6 do 1.85	od 1.5 do 1.9	od 1.6 do 1.95	1.4	od 100
Bank Pocztowy	-	-	2	2.1	2.2	-	500 USD
Bank Przemysłowy	1.5	2.5	2.6	2.8	3	3.2	-
BGŻ	1.3	od 2.2 do 2.25	od 2.25 do 2.35	od 2.3 do 2.45	od 2.3 do 2.5	-	250 USD
BISE	1.5	od 2.05	od 2	od 1.95	od 1.9	-	100

		do 2.4	do 2.45	do 2.5	do 2.55		
BOŚ	1.8	2.5	2.6	2.65	2.65	2.65	500 USD
BZ WBK	2	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	500 USD
Deutsche Bank 24	do 0.8	od 1.5 do 1.75	od 1.55 do 1.8	od 1.6 do 2	-	-	1000
Fortis Bank	-	od 1.3 do 1.6	od 1.35 do 1.65	od 1.4 do 1.7	od 1.5 do 1.8	-	500
ING BSK	2.15	2.5	od 2.35 do 2.55	od 2.3 do 2.6	od 2.3 do 2.7	-	100
Invest Bank	do 0.1	2.1	2.3	2.4	2.1	2	200
Kredyt Bank	1	od 2.3 do 2.4	od 2.5 do 2.75	od 2.6 do 2.9	od 2.6 do 2.9	-	100
LG Petro Bank	1.7	od 2.5 do 2.8	od 2.5 do 2.8	od 2.4 do 2.6	od 2.4 do 2.6	-	100
Nordea Bank	1.25	2.2	2.3	2.4	-	-	1000
Pekao SA	do 0.5	od 1.3 do 1.5	od 1.3 do 1.6	od 1.3 do 1.7	od 1.4 do 1.8	od 1.5 do 1.85	200
PKO BP	1	2.3	2.2	2.1	-	-	500 USD
Nazwa banku	a'vista	3 mies.	6 mies.	12 mies.	24 mies.	36 mies.	min. lokata

c) Rola Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Od 1995r. działa w Polsce BFG, którego gwarancjami objęte są wszystkie banki w Polsce. Departament Realizacji Gwarancji wykonuje zadania związane z wypłatami środków gwarantowanych dla klientów upadłych banków. W szczególności departament ten sprawdza, czy sporządzane przez syndyka listy osób uprawnionych do gwarancji są zgodne z prawem, wykonuje czynności związane z przekazaniem syndykom kwot na wypłatę środków gwarantowanych, kontroluje prawidłowość wykorzystania przekazanych syndykowi kwot, wypłaca środki klientów banków po zakończeniu wypłat dokonywanych przez syndyka. Podstawowymi zadaniami Funduszu są:

- * ochrona wkładów pieniężnych na rachunkach bankowych osób fizycznych oraz innych podmiotów, które powierzają pieniądze bankom jako instytucjom zaufania publicznego,
- * udzielanie pomocy finansowej bankom, które znalazły się w obliczu utraty wypłacalności i podejmują samodzielną sanację,
- * wspieranie procesów łączenia się banków zagrożonych z silnymi jednostkami bankowymi,
- * gromadzenie informacji oraz bieżąca i okresowa analiza rozwoju sytuacji finansowej banków ukierunkowana na podejmowanie inicjatyw oraz działań zapobiegających

pogłębianiu się występujących zagrożeń.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny udziela bankom zwrotnej pomocy finansowej w formie pożyczek, gwarancji i poręczeń z przeznaczeniem na :

- * usunięcie stanu niebezpieczeństwa niewypłacalności,
- * przejęcie przedsiębiorstwa bankowego, jego części lub połączenie banku z innym bankiem, jeżeli w banku przejmowanym powstało niebezpieczeństwo niewypłacalności - pomoc finansowa na ten cel może być udzielona przez Fundusz, o ile wnioski o udzielenie pomocy zostały złożone przed dokonaniem wpisu o przejęciu lub połączeniu we właściwym rejestrze sądowym,
- * nabycie udziałów albo akcji banku, w którym powstało niebezpieczeństwo niewypłacalności, przez nowych udziałowców lub akcjonariuszy.

Ustawa zezwala na udzielanie przez BFG pomocy finansowej na zasadach korzystniejszych od stosowanych przez banki. Fundusz może, zatem udzielać pożyczek o mniejszym oprocentowaniu, pobierać mniejsze prowizje od udzielonych gwarancji i poręczeń, określać korzystne dla banków terminy spłat zobowiązań. W 2001 roku oprocentowanie pożyczek udzielanych przez Fundusz wynosi :

- * dla banków w formie spółki akcyjnej i banków państwowych - w granicach od 0,4% do 0,8% stopy redyskontowej weksli określanej przez Radę Polityki Pieniężnej,
- * dla banków spółdzielczych - w granicach od 0,2% do 0,4% stopy redyskonta weksli określanej przez Radę Polityki Pieniężnej.

Pomoc udzielana jest na wniosek zainteresowanego banku

Ocena stanu zagrożenia wypłacalności dokonywana jest przez BFG na podstawie kompleksowej analizy ekonomicznej uwzględniającej zarówno skalę, jak i przyczyny trudności finansowych banku. Obejmuje ona m.in. badanie poziomów 6 podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych określonych uchwałą nr 35/97 Rady BFG z dnia 20 listopada 1997 r. z uwzględnieniem ich wartości progowych :

- * współczynnik wypłacalności poniżej 7 %,
- * strata skumulowana powyżej 0,3 wartości sumy funduszy własnych podstawowych i uzupełniających,
- * wskaźnik zwrotu na aktywach ROA poniżej 0,7 średniej wartości dla danego sektora bankowego,
- * stosunek należności zagrożonych od sektora niefinansowego i budżetowego do należności ogółem od sektora niefinansowego i budżetowego powyżej 1,2 wartości średniej dla danego sektora bankowego,
- * wskaźnik obciążenia wyniku na działalności bankowej kosztami działania powyżej 1,2 wartości średniej dla danego sektora bankowego,
- * wskaźnik przyrostu rezerw celowych w stosunku do wyniku na działalności bankowej powyżej 1,2 wartości średniej dla danego sektora bankowego

Bankowy Fundusz Gwarancyjny udziela pomocy finansowej ze środków funduszu pomocowego, tworzonych z obowiązkowych opłat rocznych wnoszonych przez wszystkie banki - podmioty objęte obowiązkowym systemem gwarantowania.

Wysokość obowiązującej bank opłaty wyliczana jest jako iloczyn wskaźnika ustalonego przez Radę Funduszu i stanu aktywów ważonych ryzykiem na określony dzień. Ustalona przez Radę Funduszu na 2001 r. obowiązkowa opłata roczna jest równa 0,14 % sumy ważonych ryzykiem aktywów bilansowych powiększonych o gwarancje i poręczenia oraz 0,07% sumy ważonych ryzykiem zobowiązań pozabilansowych z wyłączeniem gwarancji, poręczeń i linii kredytów przyrzeczonych. W odniesieniu do kas oszczędnościowo-budowlanych stawka procentowa wynosi tylko 0,10 %. Jednocześnie 50 % obowiązkowej opłaty rocznej jest wpłacane na konto Funduszu przez Narodowy Bank Polski.

W przypadku ogłoszenia upadłości banku, BFG zwraca danemu klientowi 100% depozytów, jeżeli ich równowartość nie przekroczy 1000 euro. Jeżeli zaś suma depozytów przekroczy równowartość 1000 euro, wtedy kwota od 1 tys. do 15 tys. euro gwarantowana jest w 90%. Suma przekraczająca równowartość 15 tys. euro nie jest objęta gwarancjami. Limit 15 tys. euro będzie systematycznie zwiększany. 1.01.2002 wyniesie 18 tys. euro, by potem wzrosnąć do 22 500 euro.

Podobny fundusz istnieje w Stanach Zjednoczonych. Nazywa się Federal Deposit Insurance Corporation, w skrócie FDIC, i istnieje od 1933 roku. Na 31.XII.1999 budżet wynosił 1.187 biliona dolarów. FDIC utrzymuje równowagę funduszu depozytowego przez ściąganie obowiązkowych opłat od instytucji depozytowych i inwestowanie pozyskanych w ten sposób środków. Jego zasady działania są zbliżone do tych ustalonych przez BFG. To, co warto dodać, iż oprócz w/w celów i działań BFG, FDIC prowadzi także program stypendialny dla osób prywatnych.

2. Fundusze inwestycyjne

Pierwszy fundusz inwestycyjny na świecie powstał w USA w marcu 1924r. Był to Massachusetts Investors Trust (MIT). W Polsce fundusze istnieją od marca 1991r. i na podstawie ustawy miały charakter otwartych lub zamkniętych funduszy powierniczych. Najstarszym z nich był Pioneer I zarządzany przez Pioneer Pierwsze Polskie Towarzystwo Funduszy Powierniczych. Inwestował we wszystkie papiery wartościowe, w szczególności w akcje, obligacje i bony skarbowe. W sierpniu 1997r. wszystkie fundusze powiernicze zostały przekształcone w fundusze inwestycyjne, które otrzymały osobowość prawną oraz szersze możliwości inwestycyjne. Przyczyniło się to do dynamicznego rozwoju tej formy działalności. Na przełomie lat 1995 - 2001 liczba funduszy zwiększyła się z czterech do stu trzech.

Inwestowanie w fundusze w porównaniu z innymi formami inwestowania ma wiele zalet. Do nich należą między innymi:

- Dywersyfikacja portfela - ograniczenie ryzyka inwestycji na rynku.

Kupno akcji lub obligacji jednej spółki naraża inwestora na ryzyko inwestycji w jedną branżę, co może spowodować utratę znacznej ilości pieniędzy w przypadku spadku na rynku lub kłopotów emitenta. W związku z faktem, że takiej ewentualności nie można wyeliminować, najlepszą metodą redukcji ryzyka jest zakup papierów wartościowych różnych emitentów, których potencjalne spadki i wzrosty wartości będą się wzajemnie znosić, redukując w ten sposób całkowite ryzyko inwestycji. Jednak osiągnięcie efektywnej dywersyfikacji przez indywidualnego inwestora wymaga dość znacznego zaangażowania środków własnych oraz poświęcenia wiele czasu na śledzenie rynku i analizę informacji płynących z różnych źródeł. Fundusz inwestycyjny dysponuje siłą nabywczą wszystkich uczestników. Fundusze inwestycyjne umożliwiają więc ograniczenie ryzyka inwestycji na rynku pieniężnym lub kapitałowym poprzez dywersyfikację portfela instrumentów finansowych. Indywidualny inwestor musi poświęcić na to wiele wysiłku, a gdy dysponuje niewielkimi środkami po prostu nie jest w stanie efektywnie zdywersyfikować swój portfel. Fundusz inwestycyjny gromadząc wpłaty wielu uczestników może tak dobrać papiery wartościowe, aby potencjalne duże spadki, czy też nawet upadłość jednego z emitentów, była rekompensowana wzrostami cen akcji innych spółek, redukując w ten sposób ryzyko inwestycji i nadając jej większej stabilności.

- Profesjonalna kadra: zarządzaniem środkami zajmują się eksperci finansowi.

Kupując jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego, możemy być pewni, że fundusz zatrudnił profesjonalnych specjalistów od zarządzania pieniędzmi, którzy kupują i sprzedają papiery wartościowe. Zarządzający posiadają szeroką wiedzę i doświadczenie w zakresie interpretowania zachowań rynku i mają wsparcie ze strony zespołu analityków, którzy

retrospektywnie badają zarówno pojedyncze przedsiębiorstwa jak i całe sektory i rynki. Dlatego zawsze szybko reagują na zmiany zachodzące na rynku. Inwestycje w fundusz dają klientowi możliwość inwestowania na rynku kapitałowym bez konieczności codziennego śledzenia zmian zachodzących na rynku. To zadaniem specjalistów jest monitorowanie aktualnej sytuacji rynkowej i na podstawie jej zmian podejmowanie konkretnych działań. Klient ponadto nie musi śledzić na bieżąco zmieniających się uregulowań prawnych dotyczących rynków finansowych, poznawać nowych instrumentów, czy pamiętać o zmieniających się terminach i sposobach zawierania transakcji. Robi to za niego profesjonalista - zarządzający. Z usług profesjonalnych doradców mogą korzystać oczywiście duże firmy i bogate jednostki, dysponujące znacznymi aktywami (minimalna wielkość środków to z reguły 50 000 zł). Tylko oni bowiem mogą sobie pozwolić na powierzenie środków w zarządzanie domowi maklerskiemu lub asset management. Fundusze inwestycyjne udostępniają ich usługi każdemu po rozsądnej cenie.

- Płynność: dostęp do środków.

W porównaniu z innymi formami lokowania pieniędzy inwestycja w fundusz inwestycyjny zapewnia zachowanie dużej płynności zainwestowanych środków, które praktycznie w każdej chwili można zamienić z powrotem na gotówkę poprzez umorzenie jednostek uczestnictwa lub sprzedaż certyfikatów. Co istotne, posiadacz jednostek lub certyfikatów nie traci przy tym naliczonych do tej pory zysków, tak jak to się dzieje w przypadku innych rodzajów inwestycji. Wyjście z niektórych inwestycji (jak np. lokaty terminowe, ubezpieczenie z funduszem inwestycyjnym itd.) wiąże się bowiem z utratą całości lub części zysków, a nawet części zainwestowanego kapitału (np. w formie kar). Sprzedaż zaś niektórych (jak nieruchomości, akcje spółek niepublicznych, udziały w spółkach z o.o.) jest trudna i czasochłonna. Natomiast sprzedaży jednostek uczestnictwa można dokonać każdego dnia roboczego po ich aktualnej cenie. Zyskiem z inwestycji w fundusz jest wzrost wartości jednostki uczestnictwa w funduszach otwartych, lub też wzrost ceny certyfikatów inwestycyjnych, które są notowane na rynku regulowanym, w przypadku funduszy mieszanych i zamkniętych.

- Efekt skali : Niższe koszty transakcji.

Inwestycje na rynku kapitałowym charakteryzują się tym, że inwestor musi skorzystać z usług pośredników tego rynku, jakim jest np. biuro maklerskie, a to oczywiście powoduje naliczanie różnego rodzaju opłat i prowizji. Koszty te, szczególnie dla drobnych inwestorów, którzy dysponują zwykle niewielkimi środkami i generują małe obroty, płacąc przy tym podstawowe, najwyższe stawki prowizji, mogą znacznie obciążyć ewentualne zyski z dokonywanych inwestycji. Z uwagi na fakt, iż fundusze dokonują obrotu dużymi pakietami papierów wartościowych ponoszą tym samym niższe koszty transakcji. Z kolei niższe koszty transakcji przekładają się oczywiście na osiągnięte dochody z inwestycji. Fundusze są bowiem istotnymi partnerami w negocjacjach z innymi podmiotami rynku kapitałowego. Otrzymują niskie prowizje transakcyjne oraz uzyskują korzystne oferty zakupu i sprzedaży papierów wartościowych, dokonują atrakcyjnych lokat, które nie są dostępne dla indywidualnego, czy nawet instytucjonalnego podmiotu. Dla klienta jest to równoznaczne z większą rentownością inwestycji.

- Dogodność miejsca i czasu

Większość towarzystw umożliwia dokonywanie zleceń przez telefon lub faks, a niektóre uruchamiają zlecenia za pośrednictwem Internetu. Można również złożyć stałe zlecenie wpłat ze swojego bieżącego rachunku w banku

W 2001 roku aktywa funduszy inwestycyjnych, które można przypisać inwestorom indywidualnym, wzrosły aż o 200 proc., przez pierwsze trzy kwartały tego roku - o ponad 55 proc. W ujęciu kwotowym było to odpowiednio ok. 6 mld zł i ok. 5 mld zł. Katalizatorem tej zmiany było wprowadzenie 20-procentowego podatku od odsetek od 1 grudnia 2001 roku.

Jego pomysłodawcą był ówczesny minister finansów Marek Belka. Wiele osób w październiku i listopadzie wycofywało pieniądze z lokat bankowych i decydowało się na powierzenie ich funduszom inwestycyjnym, które albo od razu są zwolnione z takiego podatku (bo lokują na giełdzie), albo też wymyśla się dla nich specjalną niepodatkową konstrukcję. Nawet jednak, jeśli podatek trzeba zapłacić, to i tak jest szansa na zarobienie większych pieniędzy niż w banku, bo fundusze mogą aktywnie i bardziej ryzykownie inwestować.

Poniżej znajdują się informacje dotyczące funduszy inwestycyjnych w Polsce (sytuacja - październik 2002 roku):

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych

<u>Nazwa</u>	<u>Skrót</u>
<u>BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	BZ WBK AIB TFI
<u>CA IB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	CA IB
<u>Commercial Union Polska Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	Commercial Union TFI
<u>DWS Polska Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	DWS TFI
<u>Górnośląskie Towarzystwo funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	GTFI
<u>ING Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	ING TFI
<u>Invesco Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	Invesco TFI
<u>Millennium Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	Millennium TFI
<u>PBK Atut TFI</u>	PBK Atut Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA
<u>PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	PKO/Credit Suisse TFI
<u>Pioneer Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.</u>	Pioneer Pekao TFI
<u>SEB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	SEB TFI
<u>Skarbiec Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA</u>	Skarbiec TFI
<u>Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Banku Handlowego SA</u>	TFI Banku Handlowego
<u>Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Kredyt Banku</u>	KB TFI
<u>Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA</u>	PZU TFI

[Union Investment Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A](#)

Union Investment TFI

[WARTA Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA](#)

WARTA TFI

Towarzystwo	Aktywa netto (PLN)	Udział w rynku
PIONEER PEKAO TFI	3 598 939 000,00	23,34 %
PKO/CREDIT SUISSE TFI	3 316 909 000,00	21,51 %
ING TFI	2 041 985 890,18	13,24 %
DWS Polska TFI	1 493 443 075,00	9,68 %
SKARBIEC TFI	1 440 830 000,00	9,34 %
WARTA TFI	654 812 888,23	4,25 %
BZ WBK AIB TFI	572 224 973,50	3,71 %
UNION INVESTMENT TFI	571 680 596,43	3,71 %
SEB TFI	484 574 952,84	3,14 %
TFI Banku HANDLOWEGO	464 592 387,11	3,01 %
TFI PZU	317 224 315,43	2,06 %
PBK ATUT TFI	182 367 556,56	1,18 %
GTFI	145 730 554,31	0,94 %
MILLENNIUM TFI	73 784 000,00	0,48 %
INVESCO TFI	37 946 135,11	0,25 %
CU TFI	25 840 789,77	0,17 %
CA IB TFI	-999 999,00	-0,01 %
PDM TFI	-999 999,00	-0,01 %
TFI KREDYT BANKU	-999 999,00	-0,01 %

Fundusz	Zmiana	Wartość jednostki
UniXXI Wiek	0,84% ▲	73,09
DWS Akcji - 50 Europa	0,74% ▲	66,46
Skarbiec NET	0,71% ▲	512,22
CAIB FIO Akcji	0,66% ▲	124,03
CAIB Top Ameryka	0,62% ▲	58,27
KB Akcja FIO	0,61% ▲	105,96
PBK Atut 4	0,59% ▲	5,09
DWS Akcji	0,56% ▲	183,92
Pioneer Akcji	0,55% ▲	85,59
UniGlobal	0,55% ▲	18,35
Pioneer Amerykański	0,54% ▲	62,76
CAIB Zrównoważony SFIO	0,53% ▲	1,09
Pioneer Agresywnego Inw.	0,50% ▲	18,24
Skarbiec Akcja	0,48% ▲	93,87
UniKorona Zrównoważony	0,44% ▲	118,51
UniKorona Akcje	0,43% ▲	57,97
INVESCO Akcji	0,43% ▲	6,98
Pioneer Obligacji 2 FIM	0,42% ▲	102,78
DWS Zrównoważony	0,42% ▲	191,42
PBK Atut 3	0,40% ▲	5,03

PKO/CS Akcji	0,40%	▲	176,82
SEB 3 Akcji	0,38%	▲	104,91
ING SFIO Akcji 2	0,35%	▲	105,10
DWS Akcji Plus	0,35%	▲	83,74
PBK Atut 1	0,34%	▲	8,91
Skarbiec Waga	0,34%	▲	136,96
Pioneer Zrównoważony Plus	0,33%	▲	154,71
ING Akcji	0,33%	▲	110,03
Pioneer Indeksowy	0,32%	▲	84,55
PZU Akcji KRAKOWIAK	0,31%	▲	54,90
Pioneer Zrównoważony	0,31%	▲	103,50
ING SFIO EuroClick	0,31%	▲	98,66
Millennium Akcji	0,29%	▲	100,85
ING Obligacji	0,29%	▲	153,64
SEB 1 Zrównoważony	0,29%	▲	123,03
Pioneer Obligacji Dolarowych Plus	0,27%	▲	40,70
PBK 60 Plus	0,26%	▲	11,49
GTFI Salomon FIO AAA	0,26%	▲	99,66
CitiAkcji	0,26%	▲	108,40
PKO/CS Zrównoważony	0,25%	▲	75,49
Pioneer Sektora Usług	0,25%	▲	4,05
CU Stabilnego Inwestowania PPE	0,24%	▲	110,55
WARTA III Filar	0,24%	▲	109,13
UniKorona Rynek Pieniężny	0,23%	▲	107,88
ING Zrównoważony	0,23%	▲	137,13
PZU Stabilnego Wzrostu MAZUREK	0,22%	▲	71,97
DWS Emerytalny	0,22%	▲	13,62
ING Gotówkowy	0,21%	▲	157,55
Arka Akcji FIO	0,19%	▲	10,32
INVESCO Zrównoważony	0,19%	▲	94,61
Skarbiec III Filar	0,19%	▲	73,70
CitiZrównoważony	0,19%	▲	128,81
Arka Zrównoważony FIO	0,18%	▲	11,14
SFIO TP	0,17%	▲	11,76
PKO/CS Stabilnego Wzrostu	0,17%	▲	84,56
ING Emerytura Plus	0,15%	▲	124,22
Millennium Zrównoważony	0,14%	▲	104,66
PBK Atut 2	0,14%	▲	21,09
CitiSenior	0,13%	▲	144,09
ING SFIO Obligacji 2	0,13%	▲	121,51
PZU Papierów Dłużnych POLONEZ	0,13%	▲	77,54
SEB 4 Stabilnego Wzrostu	0,12%	▲	137,02
GTFI Obligacji	0,12%	▲	146,37
UniKorona Obligacje	0,11%	▲	160,80
DWS SFIO Rynku Pieniężnego	0,11%	▲	1 242,14
SEB 5 Rynku Pieniężnego	0,10%	▲	124,11
Pioneer WPW	0,10%	▲	29,59
CU Obligacji	0,10%	▲	112,88
Arka Obligacji FIO	0,10%	▲	10,42
Skarbiec Obligacja	0,09%	▲	168,72
CU Polskich Akcji	0,09%	▲	105,88
Pioneer Obligacji	0,09%	▲	213,33

PKO/CS Papierów Dłużnych	0,09%	▲	160,43
UniDynamic Europa	0,09%	▲	22,88
SEB 2 Papierów dłużnych	0,08%	▲	177,01
WARTA GAMMA SFIO	0,08%	▲	123,33
CAIB SFIO Pieniężny	0,08%	▲	1 641,07
Skarbiec Obligacja PLUS	0,08%	▲	103,62
DWS Rynku Pieniężnego PLUS	0,08%	▲	133,00
CU Depozyt Plus	0,08%	▲	106,62
CitiObligacji	0,08%	▲	160,02
CitiPieniężny	0,07%	▲	161,12
Skarbiec Kasa	0,07%	▲	202,46
DWS Rynku Pieniężnego	0,07%	▲	149,17
CitiPłynnościowy SFIO	0,07%	▲	101 173,75
Pioneer Pieniężny	0,07%	▲	113,09
DWS Papierów Dłużnych	0,07%	▲	187,70
GTFI Rynku Pieniężnego	0,07%	▲	132,25
GTFI Premium PK	0,07%	▲	133,28
Skarbiec Kasa Plus	0,07%	▲	1 047,17
CAIB FIO Obligacji	0,06%	▲	148,85
INVESCO Papierów Dłużnych	0,06%	▲	17,19
KB Pieniądz FIO	0,06%	▲	103,19
KB Obligacja FIO	0,06%	▲	104,34
Arka Ochrona Kapitału FIO	0,06%	▲	17,57
Millennium Rynku Pieniężnego	0,06%	▲	107,81
WARTA Papierów Dłużnych	0,04%	▲	112,28
Millennium Papierów Dłużnych	0,04%	▲	111,37
PKO/CS Skarbowy	0,03%	▲	1 219,51
PBK Atut 5	0,03%	▲	111,84
CAIB Top Europa	0,02%	▲	59,42
Arka WBK SFIO	0,00%	■	13,57
FWP PKO SFIO	0,00%	■	2,25
Millennium FIZ Arbitraż plus 20	0,00%	■	102,48
Pioneer Arbitrażowy	0,00%	■	104,80
Skarbiec Gwarancja 2002	0,00%	■	104,81
WARTA BETA SFIO	0,00%	■	109,25
INVESCO Zagranicznych PD	-0,10%	▼	10,48
Skarbiec Dolarowa Obligacja	-0,56%	▼	104

a) Podział funduszy

Najbardziej typowym w Polsce podziałem funduszy jest ten ze względu na rodzaj inwestycji. I tak wyróżniamy fundusze:

- * Rynków pieniężnych
- * Obligacji
- * Obligacji rynków zagranicznych
- * Stabilnego wzrostu
- * Zrównoważone
- * Agresywne
- * Agresywne na rynkach zagranicznych

Dwa pierwsze zaliczamy do tzw. bezpiecznych.

b) Dochodowość funduszy inwestycyjnych

Zysk, jaki możliwy jest do osiągnięcia z inwestycji w fundusze może być znacznie wyższy niż procent w banku. Celowe plany oszczędnościowe są bezpieczniejszą formą oszczędzania niż wkłady bankowe, gdyż oddzielone od aktywów funduszu, nie wchodzi w skład masy upadłościowej i są zwracane w 100%.

c) Prognoza rozwoju funduszy

Przewidywany jest wzrost zainteresowania OFI i ucieczka od lokat-depozytów. Podstawą tej teorii jest przekonanie o zniechęceniu do oszczędzania tradycyjnego po opodatkowaniu odsetek.

Polisy ubezpieczeniowe

Kolejną pod względem wartości formą oszczędzania są polisy ubezpieczeniowe na życie - ich udział w oszczędnościach ludności wynosi ponad 15 proc. Ale ich dynamika z roku na rok spada. W 2001 roku wynosiła prawie 29 proc., a w pierwszej połowie 2002 roku - niecałe 6 proc. Spowodowane jest to zjawiskiem coraz częstszych rezygnacji. Ludzie zaczęli dostrzegać, że zaoferowany im kilka lat temu produkt wcale nie jest tak atrakcyjną inwestycją. W wielu przypadkach nie stać ich też na comiesięczne składki.

Już drugi rok spada wartość akcji w rękach inwestorów indywidualnych. To spowodowane jest coraz mniejszym zainteresowaniem giełdą, ale też obniżaniem się wartości posiadanych walorów. W 2001 roku ich wartość u drobnych akcjonariuszy zmniejszyła się o 13 proc., podczas gdy spadek kapitalizacji giełdy wyniósł ponad 20 proc. W ciągu pierwszych sześciu miesięcy tego roku jednak kapitalizacja giełdy zwiększyła się o ponad 2 proc., a wartość akcji w rękach inwestorów indywidualnych spadła o ponad 9 proc. Oznacza to, że pozbywali się oni akcji.

4. Fundusze emerytalne

a) Historia funduszy

Pierwszy fundusz emerytalny (Fundusz Pastorów Prezbiteriańskich) powstał w 1759r. w USA. W Europie pierwsze ubezpieczenia emerytalne wprowadzono w 1889r. w Niemczech. W Polsce 1927r. wprowadzono jednolite ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych, a w 1933r. robotników przemysłowych. W 1935r. powstał Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ale nie stworzono systemu funduszy emerytalnych. Po 1945r. instytucje ubezpieczeń społecznych podjęły działalność na dawnych zasadach, a system emerytalno - rentowy był wielokrotnie nowelizowany. W 1992r. rozpoczęto prace nad jego reformą, zmierzającą do stworzenia systemu funduszy emerytalnych. 1 marca 1999r. rozpoczęły działalność Otwarte Fundusze Emerytalne stanowiące II filar nowego systemu zabezpieczenia społecznego.

b) System emerytalny

Obecny system emerytalny zakłada, że przeciętnie zarabiający obywatel będzie gromadził dodatkowe oszczędności na przyszłą emeryturę w formie pracowniczych programów emerytalnych. Jednak wśród pracodawców forma ta nie cieszy się popularnością. Nowy system ubezpieczeń społecznych jest tzw. systemem zdefiniowanej składki i uzależnia wysokość otrzymywanego świadczenia od wysokości wnoszonej do systemu składki i poziomu stopy zwrotu z inwestycji. System ten opiera się na trzech filarach. Ma to zwiększyć jego bezpieczeństwo poprzez dywersyfikację ryzyka pomiędzy różne formy ubezpieczenia.

Pierwszy filar obejmuje emerytury wypłacane z ZUS-u i finansowane z bieżących składek wszystkich pracujących. Drugi to emerytury z prywatnych otwartych funduszy emerytalnych. Jednak już dziś wiadomo, że emerytura otrzymana z tych dwóch źródeł wystarczy jedynie na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Rozwiązaniem niekorzystnej sytuacji wydaje się trzeci filar. Jedynie korzystanie z dodatkowych grupowych lub indywidualnych form długoterminowego oszczędzania na emeryturę gwarantuje utrzymanie odpowiedniego standardu życia po zakończeniu kariery zawodowej.

c) Zasady działania OFE

OFE zarządzają składką stanowiącą 7,3% wynagrodzenia. Utrzymują się natomiast z dwóch prowizji, pierwsza, tzw. opłata od składki, pobierana jest co miesiąc od każdej kolejnej wpłaty na konto indywidualne klienta. Jest to stawka w granicy 4-11%. Druga opłata związana jest bezpośrednio z wynikami zarządzania pieniędzmi. Wynosi ona około 0.6% rocznie od zarządzanych środków.

Zebrane składki fundusze inwestują. Jednak zgodnie z ustawą OFE muszą kierować się limitami inwestycyjnymi (akcje spółek i NFI - 60% aktywów, obligacje - 20%, inwestycje zagraniczne - 5%, dłużne papiery skarbowe - bez ograniczeń). Warto w tym miejscu zaznaczyć, że obowiązkiem OFE jest inwestowanie jedynie w bezpieczne papiery wartościowe.

d) Aktywa OFE w Polsce i w USA

Na koniec 2000r. aktywa ogółem OFE w Polsce wyniosły 10,03 mld zł. Aktywa netto miały wartość 9,92 mld zł. Dla porównania w USA wartość aktywów netto wynosiła 2,45 bln \$.

e) Reformy systemów emerytalnych na świecie

Dania - Zreformowany system emerytalny obliguje pracodawców i pracowników do negocjacji sposobu pracowniczego udziału w zakładowych bądź branżowych funduszach emerytalnych, opartych na zasadzie kapitalizacji. Nie nakłada on konstytucyjnego obowiązku uczestnictwa w funduszach emerytalnych, niemniej w praktyce zatrudniając się w zakładzie pracy objętym planem emerytalnym, pracownik ma obowiązek uczestnictwa w tym planie. Obecnie uczestniczący w funduszach stanowią ponad 70% siły roboczej.

Chile - Ich zreformowany system był prototypem systemów dla Ameryki Południowej. Reforma została przeprowadzona w 1981r. i zakładała powstanie powszechnych, prywatnych funduszy emerytalnych. Obecnie szacuje się, że aż 90% społeczeństwa należy do systemu emerytalnego. Ponadto podkreśla się, że system jest efektywny (średnioroczna stopa zwrotu - 12% rocznie w ujęciu realnym), przejrzysty i bezpieczny. Państwo gwarantuje każdemu uczestnikowi świadczenie określone jako minimalne. Podobne reformy zostały przeprowadzone również w Argentynie, Kolumbii i Peru.

Wielka Brytania - W latach 70-tych zainicjowano zmiany polegające na możliwości wyboru między ubezpieczeniem państwowym a prywatnym w filarze uzupełniającym. Obecnie system prywatny nie mający charakteru obligatoryjnego cieszy się dużą popularnością i należy do niego 80% społeczeństwa.

f) Lokowanie oszczędności w innych krajach

USA - Depozyty cieszą się średnim zainteresowaniem. Przy 2.5 % stopach procentowych i prawie identycznej stopie inflacji, lokaty nie przynoszą Amerykanom żadnych zysków (realna stopa % wynosi zero). Amerykanie chętniej inwestują, więc poprzez fundusze inwestycyjne. Warto dodać, że amerykański rynek transakcji terminowych jest bardzo dobrze rozwinięty. Podobnie jest w WB, Francji, Niemczech, Holandii. Obecnie rząd USA, aby zdobyć środki na wojnę, zapowiedział emisję obligacji. Ich głównym atutem jest bezpieczny zysk. Odpływ kapitału z amerykańskich funduszy inwestujących w akcje osiągnął we wrześniu br. historycznie największy miesięczny spadek. Inwestorzy przede wszystkim pozbywali się

udziałów w funduszach inwestujących w akcje spółek amerykańskich. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się fundusze obligacji i rynku pieniężnego.

Niemcy - Bardzo popularne jest długoterminowe oszczędzanie w kasach mieszkaniowych.

Niemcy gromadzą oszczędności jako zabezpieczenie przyszłości swoich dzieci.

Czechy - Wartość depozytów ogółem w 2000r. czterokrotnie przewyższała wielkość depozytów w Polsce. Warto dodać, że Czechy zamieszkuje czterokrotnie mniej ludzi niż w Polsce.

Wielka Brytania - Towarzystwa budowlane konkurują z bankami handlowymi w dziedzinie transakcji depozytowych, kredytowych i niezależnych kapitałowo. Działają na zasadach podobnych do banków hipotecznych. Wkłady oszczędnościowe, które w każdej chwili można wycofać oraz które w większej części się refinansują, mają charakter udziałów i czynią z klientów właścicieli udziałów towarzystw budowlanych. W 1994 towarzystwa budowlane zgromadziły aż 50% prywatnych wkładów brytyjskich.

Wraz z boomem internetowym, który rozpoczął się parę lat temu, na rynku brytyjskim zaczęło pojawiać się coraz więcej przedsiębiorstw internetowych. Niższe koszty realizacji przyniosły szybki rozwój bankowości on line. Tymczasem to, co wydawało się nie tak dawno sposobem na zaoszczędzenie pieniędzy, w ostatecznym rozrachunku pochłonęło niebywale wysokie kwoty. W ciągu roku liczba banków, które stworzyły samodzielne podmioty gospodarcze działające tylko w sieci, spadła do zera.

Banki, w których internet stanowi dodatkowy kanał usług również ponoszą wysokie koszty.

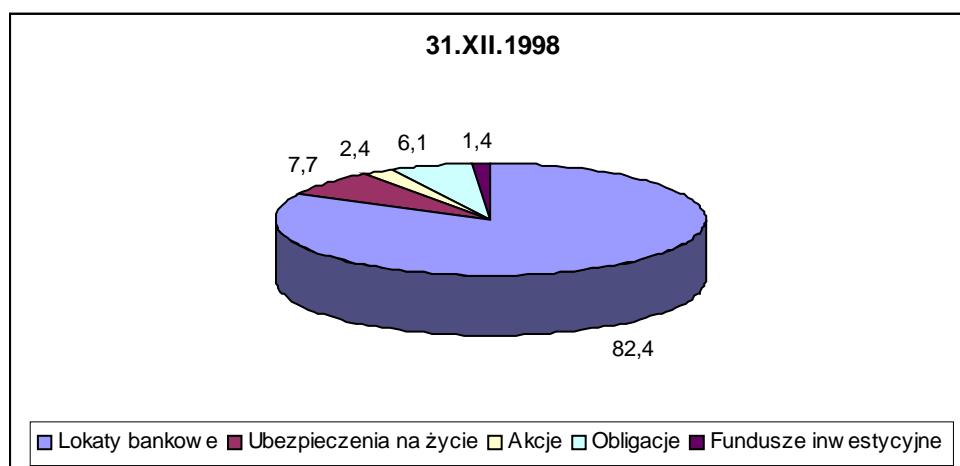
Nie pozyskują w ten sposób nowych klientów, lecz zapewniają wygodę dotychczasowym.

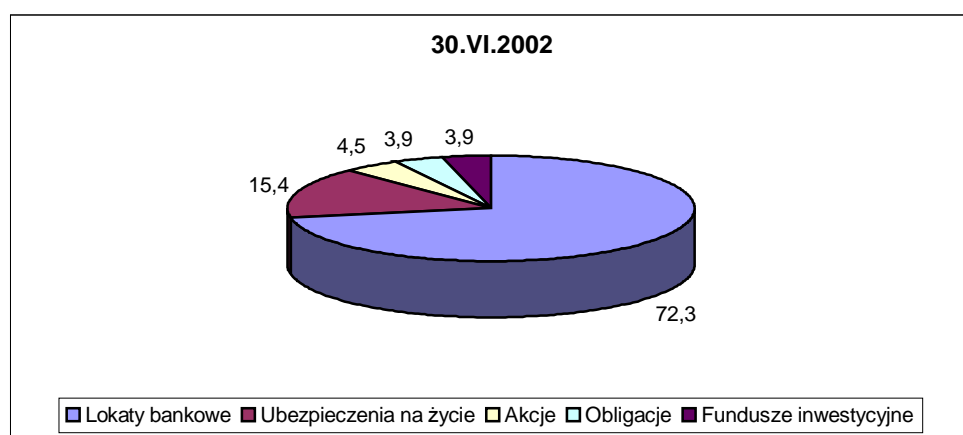
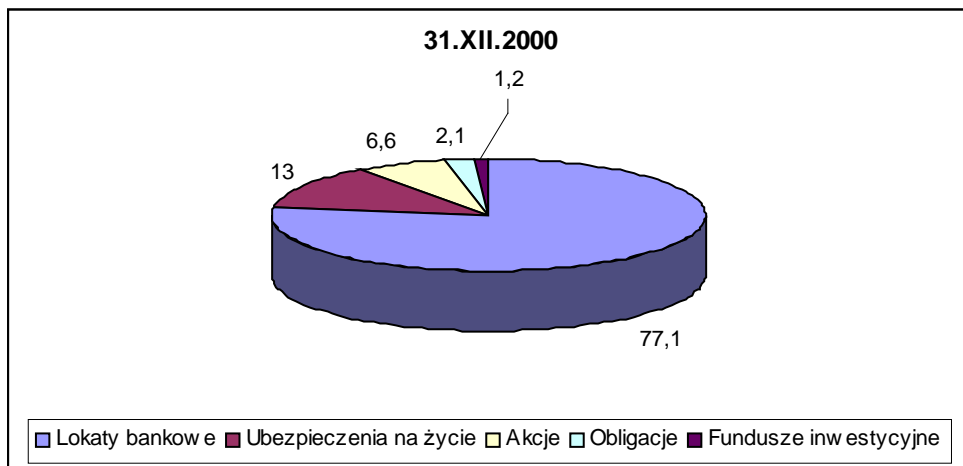
Niektóre grupy klientów oczekują właśnie takiego standardu obsługi. Banki pozbawione tego typu usług tracą klientów, którzy preferują wygodę. Zyskuje konkurencja, która takie usługi wprowadziła.

STRUKTURA OSZCZĘDNOŚCI

(w Polsce)

w procentach

Uwaga:

Fundusze inwestycyjne – dane przybliżone